

Maandag 8 oktober 1917 – enige editie

Londen, 6 oktober. Officiële mededeling. De 5^e oktober bleef het weer onbestendig en stormachtig, waardoor de vliegeractie bemoeilijkt werd. Desniettemin werd belangrijke artilleriearbeid verricht en werden vele fotografische opnamen gedaan. De vijandelijke vliegekampen in de streek van Rijsel werden gebombardeerd. De spoorwegstations te Westrozebeke, Izegem en Kortrijk zijn in de loop van de dag aangevallen; twee ton bommen werden er op geworpen.

De vijandelijke luchtstrijdkrachten waren in de strijdzone bedrijvig. Vier vijandelijke machines werden neergeschoten en drie in beschadigde toestand tot dalen genoodzaakt. Vijf van onze vliegtoestellen worden vermist.

Londen, 7 oktober. Officieel middagbericht: Er heerste in de loop van de nacht grote artilleriebedrijvigheid aan het gevechtsfront. Wij voerden met succes een inval uit op de vijandelijke stellingen ten zuidoosten van Broodseinde en brachten grote verliezen toe. We maakten 20 gevangenen en veroverden een machinegeweer.

Een aanval, die de vijand ten zuiden van de weg Ieper-Komen ondernam, werden afgeslagen.

Troepen uit Leicestershire voerden met succes een inval uit ten westen van St.-Elooi.

Het weer is buig en veel kouder.

Londen, 7 oktober. Officieel avondbericht: Het weer is stormachtig. Het heeft de hele dag zwaar geregend. Een poging van de vijand om vanochtend vroeg ten zuiden van Reutel vooruit te komen, is gebroken door het vuur van onze artillerie, infanterie en

machinegeweren. Tot aan het invallen van de duisternis vanavond heeft de vijand een zwaar versperringsvuur van de artillerie gelegd op het grootste deel van ons front tussen Broodseinde en Hollebeke, maar er volgde geen actie van de infanterie. Op het hele slagfront is vandaag de wederzijdse artillerieactie aanmerkelijk geweest. Van de rest van het Britse front is niets van belang te melden.

Berlijn, 7 oktober. Officieel: Ten gevolge van regen en wind bleef de gevechtsbedrijvigheid bij nagenoeg alle legers gering. In Vlaanderen op het gevechtsterrein tussen Poelkapelle en Zandvoorde krachtig hindervuur, afgewisseld door hevige vuurvlagen.

Berlijn, 8 oktober. Officieel avondbericht: In Vlaanderen neemt de vuurstrijd tussen Langemark en Zonnebeke tegen de avond toe.

Berlijn, 8 oktober. Officieel: Legergroep Rupprecht: De gevechtsactie in Vlaanderen herleefde gisteren van 's middags tot 's avonds tussen het Houthulsterbos en de weg Ieper-Menen aanmerkelijk. Sterk roffelvuur ging vooraf aan gedeeltelijke aanvallen van de Engelsen, die zich in enkele vakken van het gevechtsfront ontwikkelden. De door de vijand in het vuur gebrachte stormtroepen kwamen nergens vooruit. Door ons afweervuur konden zij niet uit de trechterevelen komen.

Parijs, 7 oktober. Officieel avondbericht. Geen infanterieactie vandaag; het artillerieduel was af en toe hevig in België.

Havre, 6 oktober. Het nationale comité tot steun en voeding in de provincie Luxemburg heeft bericht ontvangen, dat in de arrondissementen Arlon en Virton de helft van de ambtenaren en een vierde van de arbeiders weggevoerd zullen worden.

Havre, 6 oktober. Het oorlogscomité heeft vandaag vergaderd onder voorzitterschap van de koning. De ministers van oorlog en van wetenschap en kunst waren in het bijzonder opgeroepen.

De oorlogstoestand.

De flankomvatting van de Duitse IJzerlinie, als inleiding tot herovering van de Vlaamse kust hebben wij meermaals als het doel van het Britse offensief in Vlaanderen bestempeld. Dit komt ook in de Engelse persbeschouwingen om de hoek kijken, als er op wordt gewezen, dat de ver dragende Britse kanonnen vanuit de nieuwe stellingen Oostende en Zeebrugge kunnen beschieten en dat de Engelsen van de heuvels, die ze nu bezetten, Brugge zo goed kunnen – zien. Nu lag Oostende reeds jaren lang onder het bereik van het ver dragend geschut van de geallieerden. De plaats waar het wederzijdse front aan de zeekust begint, is niet zo ver van dat plaatsje verwijderd. Het nieuwe is alleen, dat dit nu ook mogelijk is van de boog om leper uit, die daartoe tot nog toe niet voldoende vooruitstak. Het Engelse front begint nu aan de linkerzijde om het Houthulsterbos heen te draaien. Aan deze stelling schijnen de Duitsers zorg te hebben besteed. Ze loopt nu kans om te worden overvleugeld, zegt de Times, en voegt er aan toe: “Het bos zal zeer spoedig voor de Duitsers een uiterst onveilige vooruitspringende hoek vormen.” Maar Duitse schrijvers, zoals generaal von Ardenne in het Berliner Tageblatt, die op het bos van Houthulst wijzen, zeggen, dat het weldra voor de Engelsen een lelijke bedreiging in de flank van hun opmars zal worden. Het zijn maar twee manieren, om eenzelfde omstandigheid te bekijken.

Een tweede punt, waar de bladen van beide partijen op wijzen, is dat na het aanbreken van de grote stilstand op het westelijk front, na het begin van de stellingoorlog dus, reeds eenmaal de boog om leper zo groot – ja, zelfs iets groter nog – is geweest dan ze nu weer is. Uit het

terrein, dat ze nu strooksgewijs hebben ingenomen, zijn de Engelsen vroeger stukje bij beetje teruggedrongen, en de stellingen, van waaruit zij de 30^e juli hun offensief zijn begonnen, hadden hun ligging nog van na een mislukte poging der Duitsers om Ieper te nemen. Daarbij hadden zij echter de boog om die stad heel wat platter weten te maken, een aanvankelijk succes, dat op rekening te boeken viel van het onverwachte gebruik van dodelijke gassen. Het is dus voor de tweede keer, dat de boog van Ieper zijn tegenwoordige vorm heeft, en de Duitsers wijzen daarop, om te betogen, dat dit op zich voor hen nog geen noodlottige gevolgen hoeft te hebben, de Engelsen daarentegen, om te bewijzen, dat de bordjes zijn verhangen, dat het overwicht zozeer aan hun zijde is, als vroeger aan die van de vijand (al werd dat toen geenszins erkend). Overigens moet het overwicht, behalve verplaatst, ook zijn toegenomen, zal althans het succes der Britten op de duur beslissender blijken, dan het vroegere succes van de Duitsers in deze streek. Iets beslissends is nog steeds niet gebeurd, en de schitterende verwachtingen, die de Engelse bladen koesteren, hoezeer zij ook op de herhaling van een partieel succes zijn gegrond, zijn steeds nog niet meer dan alleen verwachtingen, die door de feiten nog even goed kunnen worden gelogenstraft als de verwachting der Duitsers, dat het hele offensief zal beperkt blijven tot voorbereiding voor de eigenlijke grote slag, en voor het bereiken van het grote doel in de modder zal blijven steken.

De Daily News heeft een interessante beschouwing. De industrie staat stil, de financiële positie is wanhopig en het volk bloedt dood in honger en ellende, zegt het blad over Duitsland. In deze treurige omstandigheden heeft het te strijden tegen vier vijanden van de wereld.

Nu wijze de Duitsers er op, zegt de Daily News verder, dat zij een groot deel van België en ook een stuk van Frankrijk bezet houden (de veroveringen in Rusland, Roemenië en Servië slaat het blad over) en

dat deze feiten hun het recht geven op de overwinning aanspraak te maken en een Duitse vrede voor te schrijven. Nu is, van officiële Duitse zijde, voor zover men aan die uitlatingen houvast heeft, geen sprake van een overwinning en van Duitse vrede, maar toch wel van een vrede door schikking op voet van gelijkheid, dus niet van een nederlaag en ook niet van een vrede, door de geallieerden voorgeschreven en “een Duitse vrede” is bij de Daily News maar een uitdrukking voor al het andere. Het blad trekt een aardige vergelijking. Het noemt Duitsland een schaakspeler, die zegt, dat hij de partij gewonnen heeft, omdat hij de meeste stukken geslagen heeft. Over het algemeen zal bij een spel de speler, die de meeste stukken geslagen heeft, er het beste voor staan. Niettemin kan het zeer goed voorkomen, dat zijn stand wanhopig is. Stel dat de tegenstander de zaak zo inziet, maar de winnaar van de meeste stukken niet. Wat zal hij zeggen? “Lagen we maar doorspelen, dan zullen we wel zien, of ge al dan niet gelijk hebt.” Maar als de winnaar van de meeste stukken uit zichzelf voorstelt de partij voor remise te verklaren, dan zal zijn tegenpartij allicht denken: “die meneer wanhoopt aan zijn overwinning” en als het om een hoge inzet gaat, zal hij zeggen: “doorspelen”.

Door zijn aanbod verlengt hij dus de strijd. En op deze wijze ziet een groot deel van de Duitse mannen van de zaterdag in de rijksdag aangevallen vaderlandspartij die voortdurende min of meer pacifistische Duitse verklaringen in. Ze menen, dat men de vijand maar aanmoedigt door hem telkens maar te vragen “vindt u goed om nu de partij remise te verklaren?” “Ha, ha”, zal deze dan gaan denken. “Ge blijkt de vrede erg nodig te hebben, dus nu nog maar goed volhouden, dan zult ge haar wel zo nodig krijgen, dat ge haar op onze voorwaarden zult moeten aanvaarden.” We kunnen ons voorstellen, dat men van Duitse zijde deze kijk op de zaken heeft, maar sterke partijen in Duitsland – men heeft het in het verslag van

de rijksdagzitting kunnen lezen – beschouwen dat als een onmogelijke dwaasheid, als een valse mening, die men verkondigt uit overweging van misdadig winstbejag, ten koste van het bloed van zijn landgenoten. Meer conservatieve leden schijnen niet alleen daarom de tactiek van de pacifistische aanbiedingen te veroordelen, omdat ze menen, dat daardoor het omgekeerde wordt uitgewerkt van wat men er door wenst te verkrijgen, maar ook, omdat ze menen, dat er inderdaad voor Duitsland nog wel meer dan een vrede door schikking te verkrijgen is. Samen zijn ze echter overtuigd, dat het praten van de zogenaamde rijksdagmeerderheid over vrede en democratie voor Duitsland noodlottig is, en koren op de molen van de vijanden van het rijk. Het gepraat over vrede niet alleen, maar ook, of juist over democratie; want het maakt de zaak er niet eenvoudiger op, dat de meningsverschillen over de buitenlandse politiek samenvallen met verschil van mening over binnenlandse kwesties, dat voor de vredesresolutie van de rijksdag en voor democratisering, in de meeste gevallen samengaat.

De zitting van de rijksdag vertoont een treurig beeld van binnenlandse tweedracht. De sociaaldemocratische interpellant verklaarde eerst, dat de lieden van de vaderlandspartij actie voeren om hun dividenden te verhogen en klaagde daarna, dat die partij de sociaaldemocraten met smaad en laster beoorlooft. De kern van de sociaaldemocratische interpellatie was, dat geestelijken en autoriteiten onder de bevolking propaganda maken voor de vaderlandspartij en officieren onder de soldaten dito tegen het besluit van de rijksdagmeerderheid. Van overheidswege bevorderde partijpolitiek bij het volk en het leger dus.

Uit het antwoord van de minister van oorlog, von Stein, komt uit, dat de zaak zo eenvoudig niet is. Er wordt onder het leger stellig propaganda gemaakt, en er mag en er moet volgens het standpunt van de minister in een oorlogvoerend land propaganda onder het

leger gemaakt worden, zowel onder dat aan het front als onder het leger dat in het land blijft. Deze vanzelfsprekende propaganda in het leger dient volgens de minister van oorlog, om er de geest bij de troepen in te houden, ze dient om hen te bezielen met het vertrouwen in de overwinning, zonder hetwelke het vechten een buitengewoon moeilijk ding is. Maar bij die propaganda zijn de grenzen zeer moeilijk te trekken en heeft men, afgaand op de mededelingen van Ramsberg, de grens telkens overschreden. Een officier, die zijn troepen met strijdlust wil bezielen, zal in het vuur van zijn rede allicht in conflict komen met het begrip "Verstaendigheidsfrieden". En iemand, die zo'n vrede voorstaat, zal al heel spoedig een politieke bestrijding van zijn denkbeelden zien, in iets, wat slechts ter aanvuring van de strijdlust bedoeld heet. Zo dat boekje, waar von Stein, de minister van oorlog, om aangevallen is. Dit boekje wil de oorlog laten zien, zoals de soldaat hem ziet, of zoals hij hem zou behoren te zien. Dit alleen maar om te karakteriseren, hoe ver bij de rijksdagzitting van zaterdag de geesten al zijn gebleken van elkaar gescheiden te zijn.

De spreekminister Helfferich heeft al een heel ongelukkig figuur geslagen. Hij begon met enige geprikkelde onhandigheden, en toen deze niet in goede aarde vielen, werd hij kwaad en hield helemaal zijn mond. Voor een spreekminister een minder geslaagd optreden, dat hem misschien zijn baantje zal kosten.

De tegenstellingen in Duitsland worden scherper, dat is duidelijk. Dinsdag zal er voortzetting van de debatten zijn. Men zal een voorstel behandelen, de aanvullingsbegroting (waarin ook voorzien wordt in de uitgaven, nodig voor de splitsing van het departement van binnenlandse zaken) naar de hoofdcommissie terug te sturen en daar de hele zaak van de propaganda onder het leger nogmaals te berde te brengen.

Over de gevechten in Vlaanderen seinde Reuters bijzondere correspondent bij het Britse leger in Frankrijk gisteren:

Er zijn nog geen berichten ontvangen over verdere tegenaanvallen van de Duitsers sedert de vele kostbare en schier vruchteloze pogingen van vrijdag. Ondertussen versterken en verbeteren de Engelsen voortdurend hun stellingen. Dat de Duitsers geen tegenaanvallen doen en zodoende afwijken van hun gewone tactiek, kan, zegt Reuters correspondent, verklaard worden uit de ontredde, die ongetwijfeld achter de vijandelijke linies heerst. Langs de Duitse verbindingslijnen vinden aanhoudend troepenbewegingen plaats, maar deze zijn vermoedelijk grotendeels een gevolg van de noodzakelijkheid om de gehavende divisies af te lossen.

Het is merkwaardig, hoezeer de vijandelijke aanvoerders er thans op uit zijn, hun manschappen aan te sporen om gevangenen te maken. In buitgemaakte regimentsbevelen wordt beloofd, dat onderofficieren en manschappen, die dat doen, behalve dat zij een beloning in geld zullen krijgen, ook wegens dapperheid voor bevordering zullen voorgedragen worden en de volgende dag voor veertien dagen met verlof mogen gaan. De correspondent gewaagt dan verder van de grote verliezen van de Duitse infanterie. Hij zegt reden te hebben om aan te nemen, dat bij vijf Duitse divisies veertig bataljons zo zwaar hebben geleden, dat zij enige tijd niet in staat zullen zijn om te vechten.

Bajonetgevechten hebben bij de laatste gevechten ook een grote rol gespeeld. Vele Duitse gevangenen hebben bajonetwonden.

Wolff zegt in een commentaar op de Engelse berichten: Ondanks hun geringe en zuiver plaatselijke successen, die met zulke ontzaglijke offers gekocht zijn, trachten de Engelsen de laatste slag in

Vlaanderen als de grootste sedert de slag aan de Marne voor te stellen. Een blik op een landkaart is voldoende, om de volkomen mislukking van de jongste reusachtige inspanning van de Engelsen duidelijk in het oog te laten springen. De hele zogenaamde overwinning die de Engelsen aan hun eigen volk en de wereld willen diets maken, bestaat in de verovering van een strook stuk geroffeld trechterveld en een aantal gevangen, dat uiterst klein is in verhouding tot de grootte en breedte van de aanval.

De Vlamingen.

De Toorts bevat een open brief van J. U. Ke. "Aan hen die twifelen aan de macht en de eensgezindheid van het Vlaamse volk. Aan hen die menen dat er alleen twist en verschil van mening heersen in het Vlaamse kamp. Aan hen die denken dat er tussen actieve en passieve Flaminganten een onoverkomelijke kloof ligt. Aan hen die de activisten als Duitsgezinden willen doodverven. Aan hen die in de passieven nog enkel regeringsknechten willen zien. Aan hen die alleen oog hebben voor die elementen in de Vlaamse Beweging, die de Vlaamse rangen verdelen, en blind zijn voor alles wat de Vlamingen verenigt. Aan hen die met een donker oog de Vlaamse toekomst bekijken."

J. U. Ke. Gaat in zijn open brief na wat er de laatste tijd in de gelederen van het Vlaamse heir is voorgevallen, en dat stemt optimistisch meent hij. Nooit in het verleden is er zo'n krachtige en zo'n veelzijdige actie aan alle kanten van hen uitgegaan. Een blik op de hedendaagse Vlaamse daden, doet ons met een blij hart de toekomst tegemoet zien.

Aan het einde van zijn brief betoogt J. U. Ke, "dat alle Vlamingen, ook de passieven, het principieel eens zijn, en zich na de oorlog zullen

scharen onder één Vlaamse vlag, en zullen meehelpen bestendigen alles wat de Vlaamse autonomie ten goede komt of zal versterken.”

Hij zegt tenslotte: Dat diegenen, die de verantwoordelijke leiding van het Vlaamse volk heden nog dragen, hieruit leren, dat ons volk krachtdadig leeft, en zich zal verzetten tegen al wie dit leven, hoe dan ook, zou willen aanranden.

Iedereen moet voor ogen houden, dat de Vlamingen, spijs hun onderlinge twisten, het principieel eens zijn ... en als het er op aankomt, als één man zullen strijden voor hun zelfstandigheid.

Dat schrijft Juke aan de zwartkijkers en twijfelzieken, tot groter heil van Vlaanderen, tot de versterking van de onderlinge banden, die alle Vlamingen verenigen tot één groot, levend geheel.

In het bericht over de begenadiging van burgemeester Keunen uit Hamont, ontleend aan de Meierijsche Courant, blijken een paar onjuistheden ingeslopen te zijn, die het blad thans verbetert.

De verandering van vonnis van 10 jaar en 6 maanden tuchthuisstraf betrof niet een vonnis tegen burgemeester Keunen, maar tegen jhr. van Rijckevorsel, consul te Dinant.

Overigens blijkt ook, dat de bemiddeling van mej. Stultjens, thans te Woensel wonend, niet van die aard is geweest, dat de begenadiging van burgemeester Keunen in hoofdzaak aan haar tussenkomst zou te danken zijn.

Uit het schrijven, dat mej. Stultjens van de vertegenwoordiger van het keizerlijk Duits generaal-consulaat von Humboldt te Amsterdam ontving, en waarin haar op een door haar tot de Duitse keizer gericht verzoek om gratie wordt gemeld, dat burgemeester Keunen tot

tuchthuisstraf is veroordeeld, valt niet te concluderen, dat deze begenadiging alleen aan mej. Stultjens zou te danken zijn.

Haar bemiddeling staat gelijk met de bemiddeling van anderen in deze. Zo ontving reeds de 14^e september mr. van Best, die ook in deze bemiddelde, rechtstreeks van de Duitse legatie bericht, dat burgemeester Keunen begenadigd was, terwijl mej. Stultjens eerst de 27^e september van het Duitse consulaat te Amsterdam een dergelijk bericht ontving.

Nader vernemen wij, dat mej. Stultjens nog eens haar bemiddeling zal beproeven ten gunste van burgemeester Keunen, om een zachter vonnis voor hem te verkrijgen.